

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 2015-05-25

## ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΝΩΣΤΟ

**A.1.** Με αυτά, λοιπόν, τα μέσα εφοδιασμένοι κατοικούσαν στην αρχή οι άνθρωποι διασκορπισμένοι, και πόλεις δεν υπήρχαν. Αφανίζονταν, λοιπόν, από τα θηρία, επειδή ήταν από κάθε πλευρά ασθενέστεροι από αυτά και επειδή οι τεχνικές τους γνώσεις τους βοηθούσαν ικανοποιητικά στην ανεύρεση τροφής, όμως ήταν ανεπαρκείς στον πόλεμο με τα θηρία - γιατί δεν είχαν ακόμη την τέχνη για την οργάνωση της πολιτείας, της οποίας μέρος είναι η πολεμική τέχνη - επομένως επιζητούσαν να μαζεύονται και να εξασφαλίζουν την σωτηρία τους χτίζοντας πόλεις. Όποτε λοιπόν μαζεύονταν πολλοί, αδικούνταν μεταξύ τους, επειδή δεν είχαν την πολιτική τέχνη, ώστε σκοτώνονταν πάλι επειδή ήταν διασκορπισμένοι εδώ κι εκεί. Ο Δίας, λοιπόν, επειδή φοβήθηκε για το γένος μας μήπως χαθεί ολοκληρωτικά, στέλνει τον Ερμή στους ανθρώπους, ο οποίος τους έφερε το σεβασμό και τη δικαιοσύνη, για να εξασφαλίζουν την τάξη στις πόλεις και να αποτελούν συνεκτικούς δεσμούς φιλίας.

**B.1.** Με τη φράση αυτή εννοείται ότι ο άνθρωπος, μόνος αυτός από όλα τα ζώα, έχει μερίδιο στη θεϊκή φύση, επειδή δηλαδή είχε τη φωτιά, που θεωρούνταν ότι αποτελούσε στοιχείο θεϊκής ουσίας και ένα από τα μυστικά της δύναμής των θεών. Η φωτιά επομένως αποτελεί θεϊκό μερίδιο διότι:

- α) Μέχρι τότε το κατείχαν μόνο οι Θεοί.
- β) Οι άνθρωποι το απέκτησαν με τη θείκη παρέμβαση του Προμηθέα.
- γ) Επέτρεψε τον άνθρωπο να αναπτύξει πολιτισμό και, επομένως, να αναγνωρίσει την ύπαρξη Θεών, αφού αυτή ήταν η πρώτη άμεση συνέπεια του δώρου της φωτιάς.

**Συμπέρασμα: η κατοχή της φωτιάς καθιστά τον άνθρωπο συγγενή προς τους Θεούς.**

**B.2.** Σύμφωνα με το μύθο του Πρωταγόρα ο βασικός λόγος που οδήγησε του ανθρώπους στην κοινωνική συμβίωση είναι η ανάγκη τους να προστατευτούν από τα θηρία. Τονίζει πως η πολιτική κοινότητα είναι προϊόν των δύσκολων συνθηκών που είχαν να αντιμετωπίσουν οι άνθρωποι και της αδυναμίας τους απέναντι στα θηρία. Η οργάνωση βιώσιμων κοινωνικών συσσωματώσεων επιβάλλει τον αλληλοσεβασμό και τη δικαιοσύνη. Επομένως ο Πρωταγόρας δέχεται ότι, για να δημιουργηθεί η πολιτική κοινότητα, υπάρχει κάποια συμφωνία ανάμεσα στους ανθρώπους που την αποτελούν. Μια συμφωνία που καθορίζει το τι είναι δικαιοσύνη και αλληλοσεβασμός, ποιο είναι το περιεχόμενό τους και ποια τα όρια τους. Με την επιμέλεια και τη διδασκαλία οι άνθρωποι μαθαίνουν να σέβονται αλλήλους και να είναι δίκαιοι.

Ο Δίας, δηλαδή οι Θεοί, προσφέρουν σε όλους τους ανθρώπους την αιδώ και τη δίκη. Η ανάπτυξη οργανωμένων κοινωνιών είναι πλέον δυνατή. Οι άνθρωποι αποκτούν το βασικό κώδικα κοινωνικής συμπεριφοράς. Έτσι μπορεί να καλλιεργηθεί η πολιτική

αρετή και να αναπτυχθεί η πολιτική τέχνη. Η αιδώς και η δίκη μοιράζονται σε όλους τους ανθρώπους και όλοι έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε αυτές, διότι έτσι μόνο εξασφαλίζεται η δημιουργία και η εδραίωση κοινωνικών πόλεων.

Για να μπορέσουν να δημιουργηθούν βιώσιμες κοινωνικές συσσωματώσεις πρέπει να υπάρχει ένα κοινά αποδεκτό πλαίσιο συμβίωσης και δραστηριοποίησης των ανθρώπων. Δηλαδή απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εκ προτέρων αποδοχή κοινών αξιών και αρχών, ενός κοινού κώδικα, ενός κοινού πλαισίου εντός του οποίων συμβιώνει και δραστηριοποιείται ο άνθρωπος.

Απαραίτητες προϋποθέσεις, βασικό θεμέλιο για τη συγκρότηση και τη λειτουργία αυτού του πλαισίου είναι δύο έννοιες: η αιδώς και η δίκη. Η αιδώς και η δίκη οδηγούν τους ανθρώπους στην πολιτική τέχνη, δηλαδή τους μαθαίνουν να αναζητούν και να αποδέχονται τρόπους συμβίωσης, συγκρότησης και εδραίωσης κοινωνικών συσσωματώσεων. Επομένως, η αιδώς και η δίκη θα ήταν αδιανόητο να μην έχουν δοθεί σε όλους. Όποιος δε συμμετέχει σε αυτές τις έννοιες δεν μπορεί να συμβιώσει με τους άλλους ανθρώπους. Δε θεωρείται απλώς ένας πολίτης που υστερεί σε κάτι, αλλά θεωρείται ένα καρκίνωμα που πρέπει να καταπολεμηθεί.

Η αιδώς και η δίκη δεν είναι αξίες που ο άνθρωπος τις έχει φύσει, αλλά διδάσκονται. Ο άνθρωπος γνωρίζει την ύπαρξή τους, αλλά πρέπει να μάθει να τις αξιοποιεί και να τις εντάσσει στη ζωή του. Άρα λοιπόν με τη διδασκαλία κατακτιούνται και εμπεδώνονται οι δύο αυτές έννοιες που συγκροτούν τη βάση της πολιτικής. Έτσι

ερμηνεύεται η στάση του Δία να επιβάλλει αυστηρές ποινές για όσους δεν κατακτούν τελικά την αιδώ και τη δίκη.

**Β.3.** Ευνόητο είναι ότι ούτε και ο Δίας δεν μπορεί να εξασφαλίσει την καθολικότητα στους ανθρώπους των δυο αυτών αρετών, μια και δεν αποτελούσαν στοιχείο της αρχικής φύσης τους. Αν αφαιρέσουμε το περίβλημα του μύθου, σημαίνει ότι το θέσπισμα, ο νόμος αυτός, ήταν «έργο του χρόνου, της πικρής πείρας και της ανάγκης». Ενισχύει τη θέση ότι όλοι πρέπει να έχουν συμμετοχή στην αρετή. Το τιθέναι νόμον λέγεται για απόλυτο άρχοντα ο οποίος επιβάλλει το νόμο στους άλλους όπως εδώ ο Δίας ενώ το τίθεσθαι νόμον για ελεύθερους πολίτες οι οποίοι μόνοι τους θεσπίζουν τους κανόνες της κοινωνικής τους συμβίωσης.

Για αυτό προσθέτει ότι όποιος αποδεχτεί ανίκανός να τις αποκτήσει, πρέπει να θανατώνεται ως καρκίνωμα στο σώμα της πολιτείας. Ο Πρωταγόρας τονίζει αφενός ότι όλα τα μέλη μιας κοινωνίας επιβάλλεται να έχουν συμμετοχή στην «αί δώ» και στη «δίκη» και έτσι προετοιμάζει την τελική του θέση ότι όλοι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν συμμετοχή στην πολιτική αρετή.

Όσοι δεν έχουν συνείδηση των αξιών της αιδούς και της δίκης αποτελούν νοσηρά στοιχεία της πόλης που έχει δικαίωμα να τους τιμωρήσει, αφού πρώτα θα έχει χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα για να τους αλλάξει. Ασφαλώς, σήμερα η θανάτωση θεωρείται σκληρό και απάνθρωπο μέσο. Αυτός που δεν έχει συνεπώς την συνείδηση των αξιών της κοινωνίας, της αιδούς και της δίκης παρουσιάζεται ως νοσηρό μέλος της πολιτείας, η πολιτεία παρουσιάζεται ως ζων οργανισμός ο οποίος κινδυνεύει να μολυνθεί ολόκληρος, εάν μολυνθεί ένα από τα μέλη του. Η συμπεριφορά προς τα νοσηρά

μέλη της κοινωνίας είναι απάνθρωπη. Με αυτήν την κατακλείδα, στην οποία ο σοφιστής εκδίδει την ετυμηγορία του για την αμείλικτη τιμωρία των νοσηρών μελών της κοινωνίας, τελειώνει ο μύθος του Πρωταγόρα, για να ακολουθήσει το επιμύθιο (λογική διερεύνηση των δεδομένων) και τα σχετικά συμπεράσματα .

Η διδασκαλία της αρετής, με βάση το μεταφρασμένο απόσπασμα, είναι δυνατή και σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο.

Οι άξιοι άντρες μαθαίνουν στα παιδιά τους« ενώ όμως είναι το πράγμα αυτό διδακτό...αυτοί διδάσκουν στα παιδιά ...δεν πρόκειται να επιφέρει ως ποινή το θάνατο» όλα τα άλλα των οποίων η άγνοια δεν επιφέρει την ποινή του θανάτου Ο συλλογισμός είναι εκ του ελάσσονος προς το μείζον, σύμφωνα με τον οποίο αφού οι άξιοι άνθρωποι διδάσκουν στα παιδιά τους τα λιγότερο σπουδαία , θα διδάσκουν οπωσδήποτε και τα περισσότερα σπουδαία. Το ερώτημα έχει την μορφή :

- αν οι γονείς διδάσκουν στα παιδιά τους όλα εκείνα, η άγνοια των οποίων δεν συνεπάγεται το θάνατο, είναι δυνατό να μη διδάσκουν την αρετή, η άγνοια της οποίας συνεπάγεται το θάνατο ;

Και αν παραμελούν να τους διδάξουν την αρετή που είναι το βασικότερο και που η άγνοιά της επιφέρει ποινές (θάνατο, εξορία, δήμευση περιουσίας) τότε είναι δυνατό να μην τη διδάσκουν και να μην φροντίζουν για αυτή με κάθε δυνατή επιμέλεια ;

Οι εξοντωτικές τιμωρίες που επιβάλλονταν για πολιτικά κυρίως αδικήματα ήταν : θανάτωση, εξορία, αφαίρεση των πολιτικών

δικαιωμάτων (ατιμία), δήμευση της περιουσίας, κατεδάφιση του σπιτιού. Η φράση συνολική καταστροφή του οίκου τους δηλώνει τον ξεριζωμό, το ξεθεμελίωμα μιας γενιάς που είναι το αποτέλεσμα μιας βαριάς τιμωρίας, ιδίως την εξορία εφ' όρου ζωής μιας ολόκληρης οικογένειας. Ο Πρωταγόρας κλείνοντας «αυτή δε τη διδάσκουν και δεν τη φροντίζουν με κάθε δυνατή επιμέλεια;» εκφράζει ειρωνική έκπληξη, δεδομένου ότι καθένας προφανώς πιστεύει ότι συμβαίνει το αντίθετο.

**B.4. α. Σωστό**

β. Λάθος

γ. Λάθος

δ. Σωστό

ε. Λάθος

**B.5. λοχαγός:αγοντα**

αγαλλίασις: αγάλματα

θρέψις: τροφάς

βαθμίς: βωμούς

άφιξις: ικανή

οχυρός: μετεχειν

διάδημα:υποδέσεις

νεογνός: γένοιοντο

ολέθριος: απώλλυντο

δεισιδαίμων: δεισας

## ΑΓΝΩΣΤΟ

**Γ1.** Οι ναυτικές εκστρατείες των Ελλήνων ήταν τέτοιου είδους (είχαν έτσι), και οι παλιές και αυτές που έγιναν μετέπειτα. Όμως, όσοι αφοσιώθηκαν σε τέτοιου είδους υποθέσεις απέκτησαν πάρα πολύ μεγάλη δύναμη και από χρηματικά έσοδα και εξαιτίας της εξουσίας σε άλλους. Αφού λοιπόν έπλεαν προς τα νησιά τα κατέστρεφαν και κυρίως όσα δεν είχαν συγκροτημένη χώρα. Στην ξηρά πόλεμος, από τον οποίο εξασφάλιζαν δύναμη και κάποιοι (άλλοι), κανείς δεν έγινε. Όλοι διεξάγονταν, και όσοι έγιναν, με τον καθένα από τους γειτονικούς λαούς και οι Έλληνες δεν έκαναν καθόλου επεκτατικές εκστρατείες μακριά από τις δικές τους πόλεις με σκοπό την καταστροφή άλλων. Διότι δεν υπήρξαν ως υπήκοοι πολύ ισχυρών πόλεων, ούτε πάλι οι ίδιοι έκαναν κοινές εκστρατείες επί ίσοις όροις.

## Γ2.

Τηλ./Fax.:210-6219712, Τηλ:210-6218894 [www.apolito.gr](http://www.apolito.gr) – e-mail:info@apolito.gr  
Λεωφόρος Μαραθώνος & Χρυσοστόμου Σμύρνης 3, 14565 Άγιος Στέφανος

- ἔσται
- ἐλάττωσι
- πρόσχωμεν
- ἐπιπλεῖτε
- κατεστράφθω
- μάλα
- διαρκές
- ἐκδήμοις
- οὐδεμιᾶς
- ἐξελεθεῖν

### Γ3. α )

- υποκείμενο ρήματος (ἦν) , αττική σύνταξη
- αντικείμενο της μετοχής προσσχόντες
- γενική αντικειμενική στο ἀρχῆ
- εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού στη ρηματική φράση της πρότασης
- επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου μέσω του ρήματος στο υποκείμενο

### β)

- άπαντες γινώσκουσι ισχύν δε περιποιήσασθαι όμως ουκ ελαχίστην τους προσσχόντας αυτοις.
- άπαντες γινώσκουσι ότι ισχύν δε περιεποιήσαντο όμως ουκ ελαχίστην οι προσσχόντες αυτοις.
- άπαντες γινώσκουσι τους προσσχόντας αυτοίς ισχύν δε περιποιησαμένους όμως ουκ ελαχίστην.